

הלכות צדקה

אוצר החכמה

סימן רמט

סימן רמט כמה חייב ליתן וכיצד יתננה

סעיף א שיעור נתינתה, אם ידו משגת יתן כפי צורך העניים ואם אין ידו משגת כ"כ יתן עד חומש נכסיו מצוה מן המובחר, ואחד מעשרה מדה בינונית, פחות מכאן עין רעה. וחומש זה שאמרו שנה ראשונה מהקרן, מכאן ואילך חומש שהרויח בכל שנה. הגה ואל יבזזו אדם יותר מחומש קלא יטרח לבריות. וזוקא כל ימי חייו, אבל בשעת מותו יכול אדם ליתן לזקה כל מה שירצה. ואין לעשות ממעשר שלו דבר מזה כגון נרות לבית הכנסת או שאר (א) דבר מזה, רק יתנו לעניים.

הלכות מילה

אוצר החכמה

סימן רס

סעיף א מצות עשה לאב למול את בנו וגדולה (א) מצוה זו משאר מצות עשה.

נשמת אברהם

(א) דבר מצוה. רופא פרטי. ילד הצריך לעבור ניתוח לב פתוח שניתן להיעשות בחסות קופת חולים, אך אם רוצים רופא בעל שם עם נסיון רב שינתח את הילד, צריכים לשלם לו באופן פרטי, ולמשפחה אין יכולת לעשות זאת ומבקשים תרומות. האם כסף זה נחשב כצדקה או כחסד וכפי שהובא לעיל (סי' קנה ס"ק א) שמעתי מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל שאם הדבר נחוץ כי הסיכוי שהניתוח יצליח הרבה יותר גדול אם יתבצע ע"י המומחה אזי נקרא פיקוח נפש והכסף שתורמים נחשב ככסף צדקה. אך אם אין הדבר ממש נחוץ, ולפי דעת הרופאים יוכל גם אחד מהצוות לנתח, אין התרומה נחשבת כצדקה אלא רק כחסד, דהיינו יתרום כסף קטן שיהיה מותר לו להוריד מחשבון מעשר-כספים שלו וכדלעיל (סי' קנה ס"ק א).

ושמעתי מהגר"ש אלישיב שליט"א שאם חולה כזה הגיע לחוץ לארץ לקבל טיפול כזה, אזי אם, מן הבחינה הרפואית, יכול לחזור ארצה כדי לקבל חינוך את הטיפול הנחוץ — אין חייבים ליתן לו מכסף צדקה. אך אם מתברר שאינו יכול, מהבחינה הרפואית, לחזור ארצה, אז חייבים לעזור לו מכספי מעשר.

(א) מצוה זו. ראה בנשמת אברהם¹ מה שכתבנו בנוגע לשימוש באמצעי הרדמה כדי למול אדם מבוגר. לאחרונה דובר בספרות הרפואית על שימוש במשחה של חומר מרדים ונערך נסיון בכמה תינוקות שעברו ניתוח של הערלה אחרי שמשחו

1. כך ב, יו"ד סימן רסא ס"ק א (עמ' קס).

נשמת אברהם

את האבר במשחה זו. לפי המאמר סבלו התינוקות פחות כאבים ובכו פחות מאלה שנותחו ללא כל הרדמה.

השאלה היא האם מותר להשתמש במשחה כזאת לפני המילה כדי למנוע סבל מהתינוק ואולי אפילו חייבים לעשות כן כדי למנוע או להפחית צער דינוקא כיון שאין כאן כל פגיעה בעצם מעשה המילה ובהלכותיה? אולם מסופקני אם אכן מותר יהיה לנהוג כך מן הטעם שאולי יש בכתבי הקבלה או בזוהר הקדוש ענין בצערא דינוקא דווקא ואם כן יהיה אסור לשנות את מנהג ישראל?

ואמנם כותב העוללות אפרים² שיכוין כל אדם על צרותיו בעת בכי הנימול מיסורי המילה כיון שקול זה עולה בלי מונע מכל קליפה שתיכלל גם תפלתו. על זה נאמר: כי שמע ד' קול בכי, כלומר בכי הילד הנימול, שמע ד' תחינתי ד' תפלתי יקח, והוא עצה נפלאה וכו'. אך קשה לומר שזו סיבה מספקת כדי לא למנוע צערא דינוקא.

וראיתי בשו"ת אמרי יושר³ שכותב לאסור כי על אף שהיה ידוע לחז"ל על סם כזה, לא מצינו כלל בשום מקום שעשו ע"י סם וכו' ונראה דהוי קי"ל לחז"ל דהמילה צריכה להיות ע"י צער דווקא וכו', וח"ו לחדש חדשות שלא נהגו מעולם, עכ"ל — אך לא מביא מקור לדבריו. ומאידך השרידי אש⁴ כותב שיש פנים להתיר שלא מצינו בשום מקום שיש מצוה למול בהגרמת צער לנימול.

וראיתי גם בשבט הלוי⁵ שאמנם מתיר במקום צער גדול אך כותב שמצינו לחז"ל בכל מקום דמצות מילה צורתה שיהיה צערא דינוקא ואחז"ל כי עליך הורגנו כל היום זו מילה, ופשיטא דכן צורת המצוה המקורית מסיני.

וכן כתב לי הגרא"י וולדינברג שליט"א⁶ לאסור בעקבות האמרי יושר, השו"ת ארץ צבי (סי' נו), שו"ת מערכי לב (סי' נג) והעוללות אפרים (מובא לעיל).

והיביע אומר⁷ כותב להשיג על האמרי יושר כי היכן מצא שיש חיוב להצטער במילה ואם הראשונים סברו וקבלו משום חביבות המצוה וכמו שעשה אברהם אבינו, מהיכא תיתי לומר שהבא לעשות טעדיקי למנוע ממנו צער המילה שנוכל לעכב בידו וכל כה"ג על המתמיר להביא ראיה ברורה והאמת יורה דרכו שאין הצער מעכב במילה שכל שמעשה המילה נעשה כהלכה, מה לי ולצערן של זה, עכ"ל.

ואמר לי הג"ר יוסף וינטר שליט"א ששמע מהג"ר יעקב הלל שליט"א, ראש ישיבת המקובלים בירושלים, שחיפש ולא מצא בזוהר הקדוש ובספרי הקבלה שיש

2. סי' תטו, מובא בהגהות הגרא"ג מגרידץ
3. ח"ב סי' קמ.
4. ח"ג סי' צו.
5. ח"ה סי' קמו ס"ק ב.
6. שו"ת ציץ אליעזר ח"ב סי' עג.
7. ח"ה יו"ד סי' כב.

סימן רסג ילד שהוא אדום או ירוק ומי שבניו מתים מחמת מילה

סעיף א קטן שהוא (א) ירוק, סימן שלא נפל בו דמו ואין מלין אותו עד שיפול בו דמו ויחזור מראהו כמראה שאר הקטנים, וכן אם נמצא אדום סימן שלא נבלע דמו באבריו אלא בין עור לבשר ואין מלין אותו עד שיבלע בו דמו. וצריך לזהר מאד באלו הדברים שאין מלין ולד שיש בו חשש חולי דסכנת נפשות דוחה את הכל, שאפשר לו למול לאחר זמן וא"א להחזיר נפש אחת מישראל לעולם.

1234567

נשמת אברהם

ענין מיוחד בצערא דינוקא. אולם הוסיף הג"ר הלל שליט"א שכתוב בזוהר ובתיקוני הזוהר שצער לידה מכפרת על עון של חוה ובכל זאת עושים כל טעדיק כדי למעט ככל האפשר את כאב הלידה ולא ראינו מי שפוצה פה ומצפצף, עכ"ד.

ואמרו לי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל והגר"ש אלישיב שליט"א שאם לא יהיה שום סכנה בשימוש במשחה, יהיה מותר וגם חיוב להשתמש בה.

(א) ירוק. ראה בנשמת אברהם¹ שכתבנו בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שצריכים לדחות את הברית עד שהצהבת תיעלם לגמרי מכל הגוף וכ"כ לי: לענ"ד נראה שצריכים שהמספר (של הבילירובין) יהא בסדר, לא יותר מ-11 או 12 וגם שיהא נראה בעיני המוהל שהוא לא צהוב, עכ"ל.

היום יש הסכמה של מומחים בארץ ובעולם שבילד שהוא בריא וכל הצהבת שלו נובעת רק מתהליך פיזיולוגי, אין עצם הצהבת מהווה שום סכנה או אפילו סימן למחלה, ולכן אין הוא שונה מתינוק שאין לו צהבת.

ושמעתי מהגר"ש אלישיב שליט"א שאין לזוז ממה שקבעו חז"ל שאין מלין ילד ירוק ואין לסמוך על דעת הרפואה שאין כאן שום סכנה.

אך כתב לי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שיתכן לומר שתז"ל והשו"ע דברו רק על ירוק שלא נפל בו דמו ששם אסור למול כל זמן שהתינוק צהוב, ולא מסוג זה שעליו מדובר כאן (שאין לתינוק כל מחלה), וכיון שלדעת כל הרופאים אין כל סכנה למולו אפילו כשהוא צהוב ממש וכנ"ל, אפשר שמותר למול תינוק כזה גם כשהוא צהוב, ודברי הגמרא ושולחן ערוך אמורים בתינוק חולה. ובתינוק שבוצעה אצלו החלפת דם, צריכים לחכות שיבריא לגמרי — דהיינו שלא יהיה צהוב — ואז סופרים שבעה ימים, עכ"ד.

ומעשה שהיה בתינוק שרמת הבילירובין שלו הגיעה ל-19 ביום השלישי ללידתו וביום התמישי ירדה ל-13. ופסק מורנו ורבנו זצ"ל שמותר למולו בזמנו

1. כרך ב יו"ד סי' רסג ס"ק א (עמ' קעא).